

Kriminalitet

2% av de kriminella står för
50% av all kriminalitet.

ADHD - 40-70% på fängelser

ASD - en mycket liten grupp
begår under sin livstid extrema
brott. Den stora majoriteten är
mer laglydiga än vi andra.

Två års uppföljning av barn som får läkemedel för ADHD; Johnson M et al 2024

- Sammantaget visade försöket en robust och ihållande förbättringar av ADHD-symptom och daglig funktion under en period av 2 år av ADHD-medicinering hos barn och ungdomar med ADHD och komplex komorbiditet. De flesta biverkningar var milda.
- Samsjuklighetssymtom förbättrades efter 1 år, särskilt trotssymtom, depression och ångest.

European Archives of Psychiatry and Clinical Neuroscience
<https://doi.org/10.1007/s00406-023-01744-1>

ASD, 1-2%

Kognitiv empati

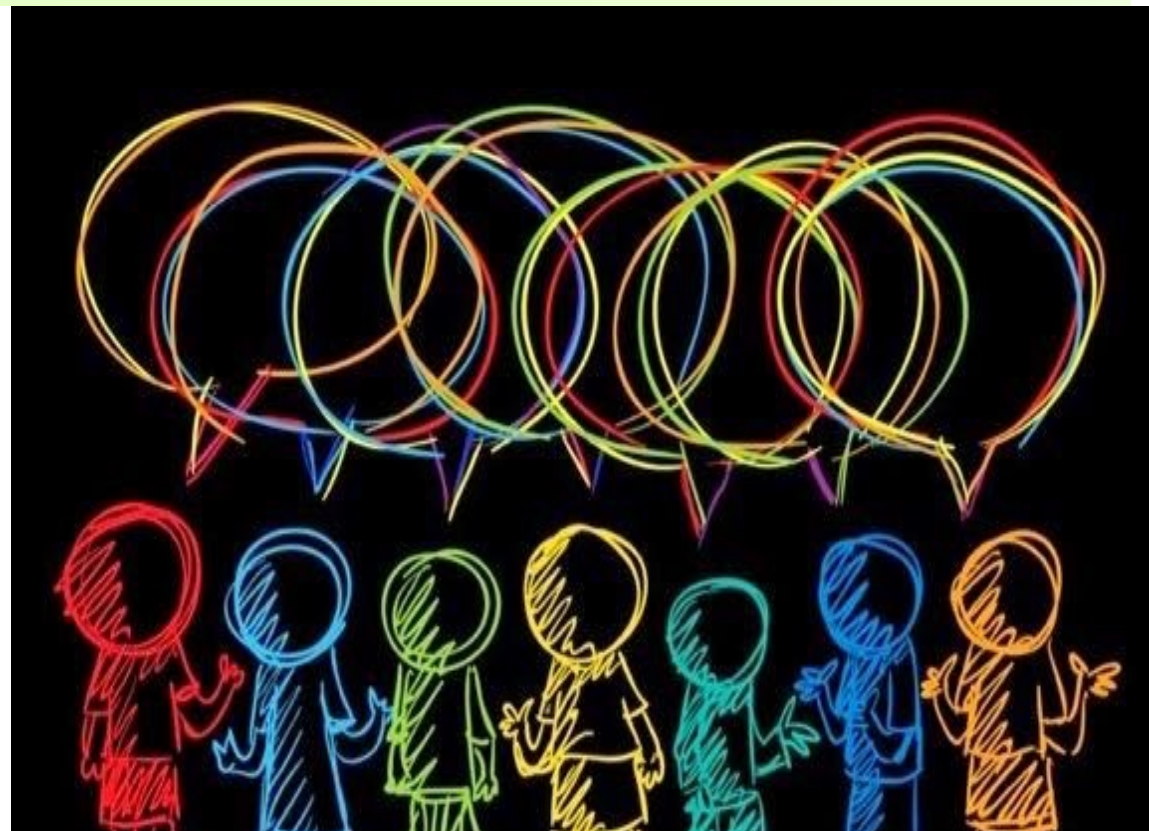
- Förstå att människor har egna inre liv.
- Förstå vilka tankar och känslor som ligger bakom beteenden
- Inlevelse

“Theory of mind”

Men har - Affektiv empati

- Förmågan att känna ”medlidande”
- Ännu känsligare
- Stort obehag, måste distansera sig

“Sympati”

Våldsamma TV-spel

Personer som ofta spelar
våldsamma TV-spel

- har minskad affektiv empati
jämfört med personer som
inte spelar sådana spel ofta.

(Stockdale et al., SCAN 2017)

Skolan för elever med
ASD AutismSpektrumDisorder

Obegriplig
Meningslös

Märks ofta vid ASD

- Samspele med jämnåriga i grupp
- Intressen och beteenden
- Motorisk klumpighet
- Klara förändringar
- Svårförståelig aggressivitet
- Skolsvårigheter
- Mobbas - uppfattas som udda, missuppfattar andra
- Ätstörning
- Avvikande röst, gester och blickkontakt

Flickor med ASD i skolans värld

- Sällan uppmärksammade
- Vill inte gå till skolan - kvar till åk 4-5
- Ensam på raster
- Vill inte delta i idrott
- Behöver förberedelser
- Svårt att avsluta skoluppgifter
- Rutinbrott väcker mycket oro
- Svårt med mycket stimuli
- Skoldagar ger stort energiläckage - återhämtning
- Samsjuklighet generell ångest (GAD) och social fobi

Svenny Kopp,
specialist inom barn- och ungdomspsykiatri, forskat på flickor

Tourettes syndrom, 1 %

- ADHD
- OCD
- Depression
- Affektreglering
- Impulsivitet
- Explosiva
- (Blyghet)
- Verbalt flöde
- Sömnstörningar
- Retstickor

Överkänslighet vid Tourettes

- Sensorisk (vanligt ex. svårt att ha på sig vissa kläder, borsta tänderna osv.)
- Lukt
- Smak (svårt med konsistenser)
- Ljud
- Syn
- Symmetri känslighet.
- Orderkänslig.....skapar ofta konflikter i t ex skola.

Tvångsyndrom, 1%

OCD, Obsessive Compulsive Disorder

- **Allvarligt funktionshinder**
- Smygande debut, i hälften redan i barndomen
- Vardagen blir en kamp
- Allt tar tid, ständigt oroad och spänd, behov av kontroll över tillvaron och närståendes
- Kognitiv beteendeterapi (KBT) och läkemedelsbehandling

Samsjuklighet Tourettes!

Behandling ESSENCE

- Psykoedukativa insatser
- Tydliggörande pedagogik
- ESSENCE-vänlig miljö
- Anpassning av skola
- Motorikträning
- Kognitiv beteendeterapi
- Medicin
- Hela familjen
- Sömnstörningar behandlas
- D-vitaminbrist vanligt
- Uppmärksamma alla problem
- Åtgärda allt
- Utbildning och pedagogisk plan
- Föräldrars egen ESSENCE-problematik
- Epilepsi

Tydliggörande pedagogik

- Vad ska jag göra?
- Var ska jag vara?
- Vem ska jag vara med?
- Vad ska jag lära?
- Hur ska jag göra?
- När ska jag göra det?
- Hur länge ska jag göra det?
- Varför ska jag göra det?
- Vad ska jag göra sedan?

Dessutom ofta annorlunda

Perception

- Känsel
- Kyla
- Värme
- Ljus
- Ljud
- Lukt
- Smak
- Konsistens

Matproblem

- Svårt att svälja
- Speciell mat – “kinkig”
- Äter/Dricker för lite
- Äter/Dricker för mkt
- Perception - lukt, smak, konsistens

Inte blandat!

Tidiga trauman och neurologiska utvecklingsavvikelser

- Barn som blir misshandlade - tio gånger vanligare att barnet har tre eller fler NPF.
- Risken att bli misshandlad ökar om barnet har flera NPF.

Helen Minnis

Professor i barn- och ungdomspsykiatri
Universitet i Glasgow och Göteborg,
Gillbergcentrum

5. Teambesök vid skolstart

När vi börjar skolan är det skarpt läge

Utgångspunkter

- Alla barn ska få chansen!
- Vi har ont om tid i hjärnan!
- Kan alla nå målen???

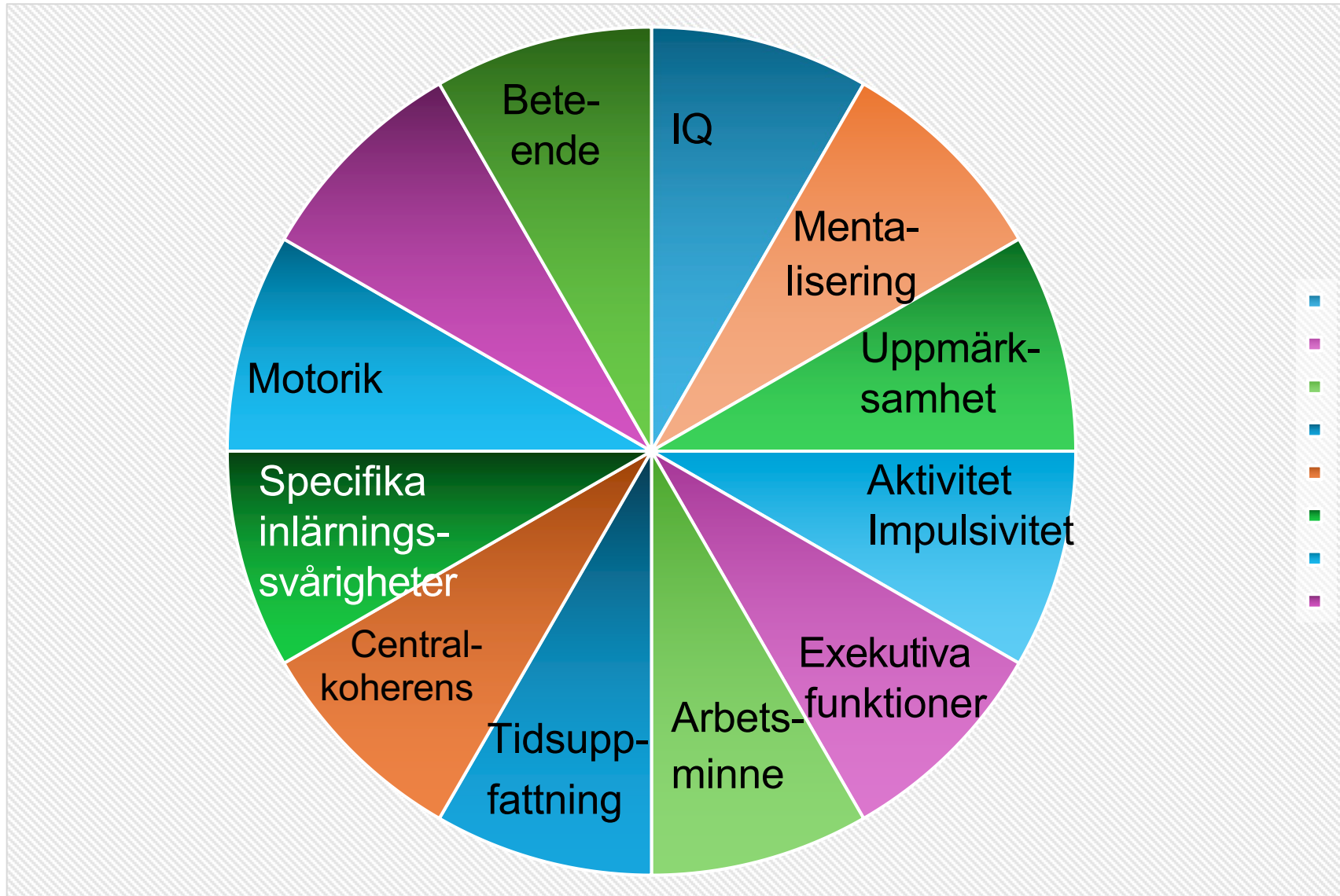
- Social kompetens - EQ
- Smart - IQ
- Uppmärksam - AD
- Uthållig - AD
- “Lagom”, reglera aktivitetsnivå - HD
- Impulskontroll –HD
- Arbetsminne
- Exekutiva funktioner
- Tidsuppfattning
- Se helheter

**Det
“kompetenta”
skolbarnet!**

**Och helst
ett stabilt
och gott humör!**

”Inte åldersadekvat”

LÅGSTADIET	MELLANSTADIET	HÖGSTADIET	GYMNASIET	HÖGSKOLA
6 – 9 år	10 – 12 år	13 – 16 år	17 – 19 år	
KRAVNIVÅ				
4,2 – 6,3 år	7 – 8,4 år	9,1 – 11,2 år	11,9 – 13,3 år	
FÖRSKOLA	LÅG	LÅG - MELLAN	MELLAN-HÖG	

| ^
| |

70%

